

РЕЦЕНЗИЯ

*От доц. д-р Бойка Спасова Донева, Национална
художествена академия, катедра „Изкуствознание“,
член на Научно жури
по конкурс за заемане на академичната длъжност
„доцент“ в НХА, ФИИ, катедра „Стенопис“*

- **Конкурсът е обявен в:**

Област на висше образование 8. Изкуства, 8.2 Изобразително изкуство / „Стенопис“ и „Живопис“ за нуждите на кат. „Стенопис“, ДВ бр. Брой 21 от 15.03.22 г.

- **Данни за кандидата:**

На обявения конкурс се е явил един кандидат - д-р Любомил Николчев Драганов. Любомил Драганов е завършил образованието си в о.к.с. „магистър“ на специалност „Стенопис“ в Националната художествена академия (1988). През 1999 г. постъпва в НХА като хоноруван преподавател по компютърна графика, цифрова фотография и компютърно проектиране в стенописта, а от 2016 г. заема академичната длъжност „асистент“ към катедра „Стенопис“. През 2021 г. придобива о.н.с. „доктор“ с дисертация на тема „Монументалистът Димо Заимов“. През периода 1998-2001 г., Л. Драганов е старши асистент в катедра „Стенопис“ на Великотърновски университет, Факултет по изобразително изкуство и хоноруван преподавател по компютърна графика в департамент „Кино, реклама и шоубизнес“ на Нов български университет (1998-2001).

Член е на СБХ и на Управителния съвет на Фондация „Св. Пимен Зографски - Национална художествена академия“.

- **Описание на хабилитационния труд:**

В конкурса ас. д-р Любомил Драганов е представил Хабилитационен труд на тема *АДАПТАЦИЯ НА АВТОРСТВОТО В ЦЪРКОВНАТА СТЕНОПИС. ПРОСТРАНСТВО-КОМПОЗИЦИЯ - АРХИТЕКТОНИКА*. Трудът се състои от текстова част (3 стр.) и портфолио (110 творби). Представените произведения са организирани в три основни групи: стенописи от ц. „Св.Св. Кирил и Методий“ в с. Балканци, (5 изображения), живопис, изпълнена с маслена техника и акрил (19 изображения) и свободни творби: рисунки и акварели, които проследяват процеса на формиране и развитие на творческите идеи.

Още във въвеждащата част на труда, авторът поставя основния фокус на своето изследване върху проблема за авторското идентифициране на художника, пренесен в плоскостта на църковната живопис. Счита, че днес този въпрос действително е „модус вивенди“ на християнското изкуство и много трудно подлежи на еднозначен прочит. Всеки опит за авторска интерпретация предполага голяма професионална ерудиция в областта на иконографията и на патристичната традиция, както и адекватно съотнасяне с проблематиката на съвременната визуална култура.

Л. Драганов извежда дискурсивно своята хипотеза, която базира на взаимоотношенията в триадата „конструкция- архитектоника – пространство“. В качеството на примери са приведени 4 стенописни композиции от декоративния ансамбъл на църквата „Св.Св. Кирил и Методий“ в с. Балканци, изписана от автора през 2011-2012 година. Сред многобройните реализации в сакрална среда, Л. Драганов мотивира избора си именно на тези стенописи, като квинтесенция на представата си за една съвременна образно-пластическа концепция.

Възможната реализация на личностно пречупени стилови и иконографски вариации се търси в принципите на синтеза с архитектурната среда и в подхода към изграждането на образната

система. Представените композиционни схеми (с две фигури на прави светци) са идентични и се отличават с онтологичната монументалност на формата. Можем само да съжаляваме, че в портфолиото не са включени ситуационни изображения, панорамни снимки или план на декоративната система, които значително биха уплътнили представата за мащаба на изображенията, както и за мястото и въдействието им в общата композиционна схема.

При конципиране на общия подход, Л. Драганов заявява програмната си независимост от готовите формули на византийската живопис, както и от синтактичните паралели с българското Възраждане, западноевропейското изкуство и съвременната иконопис. Стремещът му към постигане на по-модерни категории се изразява в принципа на симултантността, хармонията и баланса на обеми и цветови полета. Стилистическият резултат, следствие от развитието на този възглед, най-общо може да бъде сведен до два формални принципа – обобщаване и стилизация в подкрепа на пластическата монументалност на формите. Независимо обаче, колко силно е изявена волята за индивидуален стил, Л. Драганов не прекрочва критичната линия между условните форми на византийския естетика и превръщането на изображенията в „религиозна картина“. Композициите му се отличават с подчертана представителност, фигурите - с йератична строгост, цветовите отношения – със семантична натовареност. Иновациите не разрушават йерархичната система на утвърдения в православното изкуство канон, а оттам – и сакралната функция на създадените образи, тъй като варират в рамките на пластическите модификации на формата.

Вторият корпус от живописни изображения в портфолиото излиза от категорията на стенописта, но убедително демонстрира, че проблемите за архитектурониката на формата и композицията са основен творчески модус в разнообразните реализации на автора. Представените серии от картини (маслени бои и акрил) отново залагат на въздействащата сила на декоративната форма, актуална за търсенията на европейската живопис

през XX и XXI век. Подмяната на „картинността“ с архитектурното построение на изображението се проявява по много осезаем начин в повечето композиции. Този принцип е колкото модерен, толкова и родствен до пространствените закономерности на иконата и на стенописта, които се отличават с двуплановост, линейна стилизация, цветове и формален ритъм. Симетричното построение на композицията, основен структурен принцип и на старото декоративно изкуство, установява порядък и стабилност, хармонично съотношение на елементите.

Изключително многообразното пластическо преобразуване на тези формули може да бъде проследено и в свободните работи, представени в портфолиото на кандидата. На формално ниво, конвергенцията на идеи в тази доста разнородна и разноезична среда се осъществява в широк спектър от възможности. Л. Драганов е особено последователен в предпочитанията си към „отключване“ на изразния потенциал на материала, в значителна степен формиращ естетическото въздействие на творбите. Чистотата на линиите и усложнения мотив буквално „иконизират“ действителността в рисунките, докато в акварела съвършено овладяната техника е осъзната като израз на професионално майсторство.

В опит за типологично систематизиране на характерните черти на представените монументални и кавалетни произведения се очертават няколко решения, свързани с линейно-ритмическите и пространствени принципи, широкото използване на емоционалната сила на цвета, декоративни пространствени акценти, йерархично осъразмеряване на елементите към общия мащаб, в строежа на различни по степен на условност живописни структури.

Стереотипите за авторова самоидентификация, моделиращи хода на комуникативния процес, доказват възможностите на релативизма в полза на едно по-артистично и свободно формообразуване. Считаю, че и в монументалните, и в кавалетните произведения на Л. Драганов, същността на творбата се поражда именно от принципната естетизация на формата и на живописния език.

- **Художествено-творческа дейност**

Художествено-творческата дейност на Л. Драганов в периода от 1998 – 2022 г. включва участие в над 30 национални, колективни и самостоятелни изложби и значими форуми. Като цяло, творческата му практика се отличава с разнородни изяви в полето на стенописта, живописиста, фотографията, дигиталните изображения и др. средства на съвременното визуално изкуство. Професионалната му и социална ангажираност се изразява в участието му в редица значими национални и международни проекти и инициативи. Към представените активи на Л. Драганов трябва да бъде отбелязана и обемната му публикационна дейност – 18 съвместни статии с широк проблемен обхват, публикувани в международни неакадемични издателства.

- **Преподавателска работа**

Натрупаният художествен опит и теоретични познания ас.д-р Л. Драганов прилага успешно и в учебно-преподавателската си работа и в съвместни проекти със студенти от специалност „Стенопис“. Участието му в учебния процес го представя като авторитетен и уважаван преподавател със силна мотивация, оригинални идеи и широк мисловен хоризонт. В своята цялостна професионална дейност той трайно се е утвърдил като ценен член на катедра “Стенопис” и на академичния състав на НХА.

- **Заключение:**

Любомил Драганов представя значими авторски постижения, напълно адекватни на целите на обявения конкурс и на заложените в нормативните документи по ЗРАСРБ изисквания. Той е компетентен специалист в областта на съвременното българско изкуство, със съществен принос за развитието на нови и оригинални възгледи в стенописта.

На основание на изложените аргументи, като член на Научното жури, убедено подкрепям кандидатурата на ас.д-р Любомил Драганов за заемане на академичната длъжност “доцент”.

.....

/ доц.д-р Б. Донева/